

Kącik logopedyczny.

Temat 1: Rola logopedy w przedszkolu. Dlaczego należy ćwiczyć z dzieckiem w domu?

Głównym celem logopedy w przedszkolu jest wspieranie rozwoju językowego dzieci i poprawa mowy. Na początku każdego roku, rozpoczynam w przedszkolu przesiewowe badanie mowy każdego dziecka. Są to indywidualne krótkie spotkania z dzieckiem, podczas których oceniam sprawność narządów aparatu artykulacyjnego (języka, warg), nadawanie mowy oraz odbiór mowy. Na wynik przesiewowego badania, składają się: wynik badania wymowy, sprawności narządów mowy, zalecenia dotyczące konsultacji z innymi specjalistami (np. laryngologiem) oraz wskazanie do terapii lub nie. Diagnoza uwzględnia także wiek dziecka, ponieważ rozwój mowy związany jest z ramami czasowymi, dlatego kolejne diagnozy mogą różnić się od poprzednich. Podczas zajęć logopedycznych w przedszkolu, pracuję z dziećmi w małych grupach, które dobieram zgodnie z wiekiem i podobną wadą wymowy. Moja praca zawsze jest skierowana na dzieci i na nich skoncentrowana. Najczęściej korzystam z terapii zabawowych, które są atrakcyjne dla niejednokrotnie powtarzalnych i często trudnych ćwiczeń. Współpracuję również z nauczycielami i rodzicami, aby stworzyć dobre warunki rozwoju językowego dzieci poprzez działania logopedyczne.

Bardzo ważne jest, aby rodzic ćwiczył z dzieckiem w domu według zaleceń z zeszytu, które powinny być przynoszone regularnie do przedszkola. Dzięki regularnemu powtarzaniu materiału, dziecko utwali i rozwinie umiejętności, które nabyło podczas pracy z logopedą w przedszkolu. Dzieci przyswajają ogromną ilość informacji w naturalnych sytuacjach, podczas wykonywania codziennych czynności, obserwacji i interakcji z otoczeniem. Dlatego tak ważna jest postawa rodzica oraz zrozumienie celu terapii logopedycznej. Kontakt z logopedą to podstawa sukcesu, a rodzic jest bardzo ważnym uczestnikiem terapii. Przygotowałam kilka zasad/wskazówek dla Państwa:

1. Istotne jest stworzenie pozytywnej atmosfery podczas wykonywania ćwiczeń w domu. Ćwiczenia powinny być dla dziecka przyjemnością.
2. Należy zawsze kierować się zaleceniami logopedy, nie dobierać ćwiczeń samodzielnie, gdyż mogą mieć one negatywny wpływ na prawidłowy rozwój narządów aparatu artykulacyjnego.
3. Ważne jest wplatanie ćwiczeń w codzienne czynności. Ćwiczenia powinny być krótkie oraz wykonywane regularnie.
4. Ćwiczenia powinny być częścią rutyny dziecka i być wykonywane np. podczas kąpieli, posiłku, spaceru.
5. Ważne jest, aby nie poprawiać dziecka, gdy wykonuje ćwiczenie źle. Najlepiej pokazać na własnym przykładzie, jak prawidłowo wykonać ćwiczenie.
6. Gdy dziecko usłyszy od rodzica hasło „ćwiczenia logopedyczne”, zniechęci się (w większości!). Najlepiej jest więc nazwać je zabawą.
7. Pochwała to pozytywne wzmocnienie, które motywuje dziecko do dalszej pracy.
8. Cierpliwość i konsekwencja są kluczowe w osiągnięciu sukcesów w logopedii.

Przykładowe ćwiczenia do wykonywania z dzieckiem w domu, podam w następnych wpisach. Zachęcam do regularnego zaglądania na stronę przedszkola.

Opracowała: mgr Natalia Szymańska

Temat 2: Czym jest mowa? Jakie głoski powinno realizować dziecko na poszczególnych etapach rozwoju?

Mowa odgrywa kluczową rolę w rozwoju dziecka. Dzięki niej komunikuje się z otoczeniem, rozwija myślenie, poszerza wiedzę i pobudza ciekawość.

Rozwój mowy dziecka przebiega w czterech etapach:

1. Okres melodii – od urodzenia do pierwszego roku życia,
2. Okres wyrazu – od pierwszego do drugiego roku życia,
3. Okres zdania – od drugiego do trzeciego roku życia,
4. Okres swoistej mowy dziecięcej – do trzeciego do piątego roku życia. Dzieci uczęszczające do przedszkola, znajdują się na etapie swoistej mowy dziecięcej.

MOWA TRZYLATKA

Trzeci rok życia (a zwłaszcza jego druga połowa) przynosi ogromne zmiany w rozwoju mowy dziecka. Dziecko rozumie, co mówią do niego inni, posługuje się zdaniem kilkuwyrazowym oraz opowiada, co widzi, mówiąc także do siebie. Trzylatek coraz chętniej porozumiewa się z rówieśnikami i dorosłymi. Jego mowa często jest jednak niezrozumiała i niepoprawna gramatycznie oraz artykulacyjnie.

Trzylatek powinien wymawiać następujące głoski:

1. wszystkie samogłoski
2. spółgłoski: p, pi, b, bi, m, mi, w, wi, f, fi, ś, ź, ć, dź, ń, i, ki, gi, k, g, ch, t, d, n, l

Głoski te nie zawsze będą realizowane w sposób poprawny, ponieważ narządy aparatu artykulacyjnego trzylatka nie są jeszcze w wystarczającym stopniu rozwinięte.

Najczęstsze wady wymowy u trzylatków to:

- a. zamienianie głosek /s, z, c, dz/ oraz /sz, ź, cz, dź/ na /ś, ź, ć, dź/.
- b. zamienianie głoski /r/ na /l/ lub /j/.
- c. zamiast /f/, wymawia /ch/ i odwrotnie.

MOWA CZTEROLATKA

Mowa czterolatka wciąż bardzo szybko rozwija się. Dziecko wciąż w swoich wypowiedziach wciąż używa niegramatycznych form, jednak pojawia się zaciekawienie poprawnością językową. W mowie pojawiają się **neologimy** (wyrazy stworzone na własne potrzeby), których nie należy utrwalać. Zawsze należy podać dziecku prawidłową nazwę. Czterolatek potrafi opowiadać o przeszłości i przyszłości. Zadaje mnóstwo pytań, na które opiekun powinien starać się odpowiadać cierpliwie i wyczerpująco, ponieważ w ten sposób pobudzi rozwój mowy oraz intelekt dziecka.

Czterolatek powinien wymawiać następujące głoski:

1. wszystkie wymienione powyżej, charakterystyczne dla trzylatka,
2. pod koniec czwartego roku życia pojawia się /s, z, c, dz/, które wcześniej zastępowane były przez /ś, ź, ć, dź/

Wymowa u czterolatków staje się dokładniejsza. Podnosi się sprawność narządów aparatu artykulacyjnego. Głoski /s, z, c, dz/ powinny być wymawiane z “zamkniętymi” zębami, tzn. język nie powinien wsuwać się między zęby.

Najczęstsze wady wymowy u czterolatek to:

- a. głoska /l/ powoli zamienia się na drżącą głoskę /r/ lub pełną głoskę/r/. Dziecko może mówić *rak* lub *lak*, *ogólek* lub *ogórek*; obie realizacje w tym wieku są prawidłowe,
- b. czasem pojawiają się również głoski /sz, ż, cz, dż/. Jednak należy pamiętać, że wymawianie ich wciąż jako /s, z, c, dz/ jest prawidłowe i jest cechą mowy dziecięcej.

MOWA PIĘCIOLATKA

Pięciolatek buduje wypowiedzi złożone z kilku zdań. opowiada, relacjonuje, przewiduje fakty. Nieprawidłowości gramatyczne powoli zanikają. Dziecko w tym wieku potrafi poprawić swoje wypowiedzi. Wymowa wciąż doskonali się. Zdarza się **hiperpoprawność** tzn. pięciolatek, tam gdzie wcześniej wymawiał/l/ zamiast /r/, teraz /r/ pojawia się również tam, gdzie ma być /l/ np. /rarka - lalka/. Zjawisko hiperpoprawności nie dotyczy tylko głoski /r/, ale często pojawia się z głoskami /sz, ż, cz, dż/. Po kilku miesiącach zjawisko ustępuje samo.

Pięciolatek powinien wymawiać następujące głoski:

1. wszystkie wymienione powyżej, charakterystyczne dla trzylatka i czterolatek,
2. sz, ż, cz, dż oraz r.

Najczęstsze błędy w mowie pięciolatek to:

- a. zamiana głosek /sz, ż, cz, dż/ na /s, z, c, dz/
- b. uproszczenia grup spółgłoskowych tzn. zamiany lub pominięcia spółgłosek w wyrazach, w których znajduje się kilka spółgłosek obok siebie np. skrzat, pchnąć itp.

MOWA SZEŚCIOLATKA

Sześciolatki skupiają się na dłuższym opowiadaniu oraz potrafią wyjaśnić jej morał. Mowa dzieci w tym wieku jest wyraźna i prawidłowa. Czasem występują problemy z głoską /r/, jednak z pozostałymi głoskami dziecko nie powinno mieć już trudności. Jeśli takowe pojawiają się, należy szybko zacząć pracować z logopedą.

Opracowała: mgr Natalia Szymańska

Literatura:

Demel G., Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola. Warszawa 1994

Emiluta-Rozya D., Wspomaganie rozwoju mowy dziecka w wieku przedszkolnym, Warszawa 2003

Temat 3: Wskazówki dla rodziców, jak postępować, aby rozwój mowy przebiegał prawidłowo.

Poniżej przedstawiam kilka wskazówek, jak wspierać rozwój mowy i komunikacji dziecka w domu.

1. Mówmy do dziecka spokojnie i wyraźnie. Mowa osób z najbliższego otoczenia powinna być poprawna.
2. Już od pierwszych miesięcy życia dziecka, obserwujmy, czy reaguje na dźwięki (odwraca głowę w ich kierunku). Im większe uszkodzenie słuchu i im później rozpoczęta terapia, tym mniejsze szanse na prawidłowy rozwój mowy.
3. Rozmawiajmy często z dziećmi i opowiadajmy o otaczającym świecie. Nazywajmy wykonywane czynności i reagujmy na ich aktywności. Unikajmy przy tym zdrobnień i spieszczeń! Podczas rozmów z dziećmi, bądźmy na ich wysokości, aby mogły obserwować mimikę i ruch ust oraz języka.
4. Bardzo ważne w rozwijaniu kompetencji językowych, jest czytanie oraz opowiadanie bajek i wierszyków. W ten sposób rozwijamy wyobraźnię dziecka, wzbogacamy zasób słownictwa, usprawniamy koncentrację oraz pamięć.
5. Dziecko może spędzać czas przed telewizorem. Oglądane bajki, muszą być dostosowane do wieku dziecka, a czas spędzony przed telewizorem nie powinien być długi (dwie godziny dziennie, to za dużo, zwłaszcza w przypadkach małych dzieci z opóźnionym rozwojem mowy). Najważniejszy jest umiar i zdrowy rozsądek.
6. Ważne jest, aby dzieci same wykonywały czynności samoobsługowe (ubieranie, rozbieranie, jedzenie itp). Zachęcajmy dzieci do ćwiczenia tych umiejętności. Dzięki temu, staną się bardziej samodzielne i zadowolone z samodzielnie wykonanej czynności.
7. Rozwijajmy aktywność fizyczną dzieci! Wpływa ona na kształtowanie umiejętności mowy, gdyż działa na funkcjonowanie mózgu oraz zdolności poznawcze i intelektualne. Zachęcajmy do takich aktywności, jak pływanie, jazda na rowerze, rolkach itp., gdyż angażują mięśnie całego ciała.
8. Ogromne znaczenie ma też ćwiczenie narządów aparatu artykulacyjnego oraz ćwiczenia oddechowe, które z powodzeniem można wykonywać w warunkach domowych (po wcześniejszej konsultacji z logopedą!). W ten temat zagłębię się w kolejnych artykułach.

Opracowała: mgr Natalia Szymańska